

ПРАГМАТИКА МОВЛЕННЯ У ТВОРАХ ФРІДРІХА ДЮРРЕНМАТТА

Нехидько О.М., nekhydko.olha@gmail.com

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Прагмалінгвістика посідає особливе місце у функціонально-комунікативному напрямку сучасної науки про мову. Перші дослідження у ракурсі лінгвістичної прагматики сягають праць відомих американських філософів-семіотиків: Чарльза Уільяма Морріса, Чарльза Сандерса Пірса, Джона Остіна, Джона Роджерса Серля, Людвіга Вітгенштейна 30-х років ХХ століття. Прагматична лінгвістика охоплює філософію мови, соціолінгвістику, психолінгвістику, теорію мовленнєвих актів, теорію дискурсу та інші течії сучасної науки, можливо, саме тому вона все ще має низку недосліджених проблем. Одним з нагальних питань є дослідження глибинних структурно-змістовних ознак мовленнєвого спілкування, що завжди цікавило дослідників прикладної лінгвістики. Класична теорія мовленнєвих актів, засновником якої є Джон Остін [2, с. 93], займалась вивченням, аналізом та класифікацією іллокутивних актів, але не встановлювала співвідношення між конкретним мовленнєвим актом і застосованими мовленнєвими засобами, тобто була відірваною від реальної комунікації.

Вагомий вплив на розвиток прагматично орієнтованої лінгвістики мали роботи Л. Вітгенштейна, який ввів термін «вживання в мовленні». Поняття означає, що інтерпретувати будь-яке висловлювання можна тільки в контексті, враховуючи характер конкретної ситуації. Обґрунтованість цього важливого постулату знайшла не тільки однодумців, а й чисельних прибічників [1, с. 118].

Застосування постулатів і правил спілкування передбачає володіння стратегіями й тактиками, що, у свою чергу, входить у прагматичну компетенцію мовця. Що більш він компетентний у мові й мовленні, то різноманітніше й гнучкіше його стратегії й тактики, тим успішніше він досягає своїх цілей [3, с. 412].

Актуальність роботи, результати якої пропонуються, обумовлена недостатньою розробленістю в сучасній лінгвістиці проблем диференціації й типологізації нестандартних (аномальних) явищ мовної дійсності, а також проблем, пов'язаних з виявленням особливостей мовленнєвої поведінки комунікантів у нестандартних ситуаціях спілкування.

Дослідження проведене на матеріалі творів швейцарського прозаїка і драматурга Ф. Дюрренматта (1921-1990): «Die Panne» («Аварія»), «Der Besuch der alten Dame» («Візит старої дами»), проблематикою яких є здатність сучасного, високоосвіченого, толерантного та співчутливого суспільства під тиском обставин винести одному із співвітчизників смертний вирок. Об'єктом дослідження були комунікативні ситуації між головними персонажами.

Предметом дослідження було спілкування як комплекс мовної діяльності людей, фактори виникнення й характер протікання комунікативних ситуацій, стратегічні лінії мовної поведінки, спрямовані на нейтралізацію, підтримку комунікативного акту, на створення комунікативної пастки.

Список використаних джерел

1. Вітгенштейн Л. Философские исследования // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVI. М.: Прогресс, 1985. С. 79-128.
2. Шепетяк О. М. Теорія мовленнєвих актів / Олег Михайлович Шепетяк. // Вісник факультету романо-германської філології. 2008. №3. С. 93–105.
3. Лингвистическая экспертиза текста: теория и практика : учеб. пособие / А.Н. Баранов. М. : Флинта : Наука, 2007. 592 с.

Науковий керівник: Жигоренко І. Ю., доцент